

Vilistlase TAMARA TOOMUS'e meenutused

Sündisin 22. mail 1916. aastal. Kooliteed alustasin Tallinnas 1923. aastal vastvalminud 21. Algkoolis Raua tänaval.

Olin 10-aastane, kui alustasin lisaks muusikaõpinguid klaveri erialal Eesti Vabariigi Tallinna Konservatooriumis. Oma muusikalise alghariduse sain ma juba paar aastat varem ühe vanema proua poolt, kes käis meil kodus klaveritunde andmas. Koos venna Paavoga mängisime koos sageli lihtsaid lookesi. Nii on meie auväärne pianino, millel ma veel praegugi mängin, juba 100-aastane.

Põhikooli lõpetasin 1930. aastal ning Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi 1934. aastal. 1936. aastal lõpetasin Tallinna Pedagoogikaülikooli alghariduse erialal. Seejärel töötasin ka õpetajana Tallinna 10. Algkoolis Lasnamäel.

26. mail 1939. a. lõpetasin 23-aastasena Eesti Vabariigi Tallinna Konservatooriumi. See oli viimane aasta, kui koos diplomiga anti ka kõrgharidus. 1940. aastast, kui riigikord muutus, sealt enam kõrgharidust ei saanud.

„Kons“ oli nagu „kons“ ikka – erialatunnid ja kõrvalained. Kuna ma loomult pole kuigi musikaalne, oli hädas just nende kõrvalainetega. Kõik need solfedžo, noodist laulmise, harmoonia, koraalide ja kantaatide kirjutamise, pillide tundmise jne tunnid olid lausa nuhtluseks. Ja veel, oh õudust! – koos- ja kaasmäng. Täni ei saa ma aru, kuidas suutsin lõputööks orkestreerida mingi pala kõikidele pillidele.

Klaveri erialaga oli lihtsam. Kuulusin nõ keskmiste hulka. Tunnis ehk ettemängimisel tuli käia kaks korda nädalas – üks tund kestis ajaliselt pool tundi. Kodutöö tuli teha kodus ja eks sellega oli muidugi maadlemist küllaga. Õpetajaks oli mul aadlik proua Sigrid van Antropoff. Seega olid meie tunnid ja vestlemised saksakeelsed, mida ma tookord üsna hästi valdasin.

Tol ajal olid väga menukad konservatooriumi õpilaste kontserdid Estonia kontserdisaalis. Sai ka minule see au osaks kohe esimesel õppeaastal väikese tüdrukuna. Olin nagu pisike pruun putukas oma pruuni sametkleidiga, mille peal olid roosad roosid. Olin lühikest kasvu ja käsi ulatus vaevu oktaavi võtma ja jalg pedaalile. Palaks oli Mozarti marss „Alla Turca“. Ema ja õpetaja pabistasid ukse taga, aga minul jäi julgust ülegi.

Konsis oli erialal õppimine jagatud kaheks – noorem ja vanem aste. Astmete läbimiseks olid vastavad nõuded. Erialas nõuti igasugu heliredeleid, kõige lihtsamatest kuni topelttersideni välja. Sellele lisaks üks tehniline etüüd, üks trilleritega etüüd ja üks oktaavidega etüüd. Kui olid selle kõik sooritanud, pääsesid alles eriala lõpueksamitele, mis andis tookord ka kõrghariduse.

Kuna igapäevaseks harjutamiseks jäi aega väheks, ähvardas õpetaja, et kui ma end töölt lahti ei võta ja iga päev 6 tundi ei harjuta, siis ta mind lõpueksamile ei lase. Mis mul siis muud üle jäi – tegin ära!

Eriala lõpueksami komisjoni moodustasid kuus õppejõudu ning mängida tuli kuue helilooja teoseid – Bach, Mozart, Schumann, Chopin, Liszt ning üks modernist. Lisaks veel klaverikontsert koos õpetajaga.

Ära tegin, diplom ja kõrgharidus käes! Aga tekkis küsimus – mis saab edasi?

Ühe aasta käisin veel edasi tuntud pianisti professor Theodor Lemba eratundides, aga see oli väga kallis. Paaril korral käisin kusagil tasu eest mängimas ja siis oligi kõik ...

1940ndate alguses algas allakäik – oli ajalooliselt väga segane aeg. Venelaste esimene lühike siinolemine ehk nõ vene aeg oli lõppemas ning sellele järgnes Saksa okupatsioon.

Kuna mulle oli alati meeldinud kehakultuur, siis katsetasin korra ka Tartu Ülikooliga. Sain sisse, aga niipea, kui algasid igasugused loengud, tulin juba enne kevadet ära. Ja kuhu siis mujale, kui oma 10. Algkooli, kus mind pandi algklasside laulmisõpetajaks, mis mulle tegelikult sugugi ei meeldinud.

Siis tegi saatus ise erilise pöörde. Järgmise nõukogude okupatsiooni ajal pandi kehakultuuri peale vägagi rõhku. Algas plahvatuslik naisvõimlejate rühmade võidukäik. Häda oli vaid saatemuusikaga, sest makke ja muusikakeskuseid ju tol ajal polnud ning klaverisaatjaid ka eriti mitte. See koht oli kohe nagu minule loodud!!! Alustasin üsna aralt, aga järk-järgult mu julgus kasvas ja nii saigi see mu peaülesandeks ja tööks, millega oma peret ülal pidasin, kuni Faehlmanni tänavas elatud eluperioodi lõpuni. Läbi said sõidetud ja esinetud kõikvõimalikud nõukogude liiduvabariigid.

Mäletan, et paaril korral tõsteti esinemisteks klaver isegi auto peale ja suunati muusika aknast saali.

Paar aastat mängisin ka raadios hommikuvõimlemise saateks. Elasin siis veel Nõmmel tookord päris üksi. Tõusta tuli küll hommikuti kell viis, et jõuda kella kuueks raadiomajja, kuna saade läks otse eetrisse (sest nagu ma mainisin, siis makke sel ajal ju polnud). Selle töö eest tasuti väga hästi.

Elu võttis pensionipõlves teise pöörde. Abikaasa suri ning pärast poja traagilist hukkumist „Estonial“ kolisin tütre juurde Sakku elama. Nüüd hiljem kahetsen, et hävitasin kolimisel ära enamiku oma nootidest, sest arvasin, et neid pole mul enam vaja. Vaid mõned üksikud palad jätsin mälestuseks. Kõige enam on mul kahju saksa šlaagritest ja mõningatest romanssidest, mida enam mängida ei suuda.

Nüüd mängin peaaegu igapäevaselt vaid lihtsaid laulukesi ja viisikesi, mis meelde on jäänud. Viimase avaliku esinemise tegin oma 100. juubeli tähistamisel oma külaliste ees. Pere ringis saab traditsiooniliselt ka jõululaule mängida.

Kui aga juhuslikult kuulen raadiost mõnd kuulsat pianisti mängimas mõnd tuttavat kontsertlugu, mida minagi mänginud olen, siis ei jõua ära imestada, et kuidas ma kunagi ka ise sellega hakkama sain!